

Bu proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Technical Assistance for Development of a Strategy for Alignment
with Common Market Organization (CMO) Requirements

Ortak Piyasa Düzeni (OPD) Gerekliliklerine Uyum için
Strateji Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi
TR2014/AG/10-A1-01/001 EuropeAid/138004/IH/SER/TR

AB Tarım Sektöründe Ticaret Politikası

Ticaret anlaşmaları

AB tarım sektöründe uygulanan ticaret politikası, GATT/Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) tarafından çizilen çerçeve dahilinde müzakere edilen çok taraflı sözleşmeler ile AB ve üçüncü ülkeler arasında müzakere edilen iki taraflı/bölgesel anlaşmalar sonucunda şekillenmiştir.

DTÖ Tarım Anlaşması

DTÖ Tarım Anlaşması, daha adil bir rekabeti güvence altına almayı hedeflemekte olup, aşağıda belirtilen hususları kapsamaktadır:

- Pazara giriş** - üyelerin, belirli malların pazarlarına girişi ile ilgili kabul ettikleri, koşulları, tarife tedbirlerini ve tarife dışı tedbirleri işaret etmektedir.
- Yurtiçi destek** - üretimi tetikleyebilen ve ticarete bozulmaya neden olabilecek ödemelerin ve diğer destek programlarının kullanımını düzenlemektedir. Burada genel kriter, tedbirlerin, ticareti bozmayan ve üretime etkisi olmayan veya en azından asgari düzeyde bozan veya etkisi olan şekilde olmalıdır. Yurtiçi destek kapsamında şunları bulunur:
 - “Yeşil Kutu” tedbirlerinin ticareti bozan etkileri bulunmamakla birlikte bu tedbirler azaltma taahhütlerinden de muafır;
 - “Amber Kutu” üretimi ve ticareti bozan tedbirleri (fiyat destek tedbirlerini ya da üretim miktarı ile ilgili ödemeleri) içermektedir;
 - “Mavi Kutu” tedbirleri, üretim kısıtlamasına yönelik programları içermekte olup, sabit alan ve verim veya sabit sayıda hayvan üzerinden yapılan taahhütlerden muafır.
- İhracatta rekabet** - ihracat sübvansiyonlarının ve ihracatı sübvansiyonlaştırmaya yönelik diğer programlarının kullanımını göstermektedir.

2015 Nairobi Paketinde, DTÖ üyeleri, tarımsal ihracat sübvansiyonlarını ortadan kaldırmak ve eşit etkili ihracat tedbirleri konusunda kontrolü sağlamak için karar almıştır. Buna göre, gelişmiş ülkeler ihracat sübvansiyonlarını (az sayıdaki bazı tarım ürünleri haricinde) ortadan kaldırılacak olup gelişmekte olan ülkeler için de bir geçiş dönemi öngörülmektedir.

Serbest Ticaret Anlaşmaları

AB’de çok çeşitli STA’lar bulunmakta olup, bunlar kapsamı ve amaçları açısından birbirlerinden son derece farklıdır. Üç temel sözleşme türü mevcuttur:

- **Gümrük Birlikleri** - ikili ticarete gümrük işlemlerinin ortadan kalkmasına ve ithalat için ortak gümrük tarifesi uygulanmasına imkan sağlamaktadır.

NIRAS

Bu proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Technical Assistance for Development of a Strategy for Alignment with Common Market Organization (CMO) Requirements

Ortak Piyasa Düzeni (OPD) Gerekliliklerine Uyum için Strateji Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi

TR2014/AG/10-A1-01/001 EuropeAid/138004/IH/SER/TR

- **Birlik Anlaşmaları, İstikrar Anlaşmaları, (Ayrıntılı ve Kapsamlı) Serbest Ticaret Anlaşmaları ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmaları** ikili ticarete gümrük tarifelerini ortadan kaldırmakta ya da azaltmaktadır.
- **Ortaklık ve İş Birliği Anlaşmaları** gümrük tarifleri üzerinde herhangi bir değişiklik yapmadan, ikili ekonomik ilişkiler için genel bir çerçeve sunmaktadır.

Birinci nesil STA'lar 2006'daki "Küresel Avrupa" İletişiminden önce akdedilmiştir. Bu STA'lar, sadece ticari malları kapsamakta olup, tarım ürünleri genellikle daha sonraki bir aşamada kapsam dahiline alınmıştır. Bu kategorideki STA'lar arasında şunlar bulunmaktadır:

- Türkiye ile Gümrük Birliği,
- AEA Anlaşması - Avrupa Ekonomik Alanı (AEA), AB Üyelerini ve üç ASTB devletini (İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç) bir araya getirmektedir. Üç ASTB devletinin Tek Pazara tamamıyla katılmasını sağlayan uluslararası bir anlaşma ile gerçekleştirilmiştir. Her ne kadar AEA Anlaşması tarım ve su ürünlerinin ticareti ile ilgili hükümler içerse de, Anlaşma, ortak tarım ve balıkçılık politikalarını kapsamamaktadır. İsviçre AEA Anlaşmasına dâhil olmamakla birlikte, ülkenin AB ile bir dizi ikili anlaşmaları;
- Faroe Adaları, Meksika, Şili ve Güney Afrika ile STA'ları; ve
- AB'nin Akdenizli ortakları ile, 1990'da yapılmış Ortaklık Anlaşması dâhilinde STA'ları bulunmaktadır.

STA'ların uygulanması sayesinde, iki yönlü ticaretin artışıyla, ticaretteki genel gelişme olumlu yönde olmuştur.

Türkiye, AB'nin en büyük beşinci ticaret ortağıdır. Başvuru döneminde, AB'nin Türkiye'ye ihracatı %185, Türkiye'den ithalatı ise %160 oranında artmıştır. AB'nin Türkiye'ye yaptığı ihracatlar 2014 yılından buyana sabit olmasına rağmen, ithalatlar artmaya devam etmiş, bu da, AB'nin ticaret dengesinde 20 milyar avrodan 10 milyar avroya bir düşüş yaşanmasına sebep olmuştur.

"**Yeni Nesil**" STA'lar, Komisyonun "Küresel Avrupa" İletişiminde, seçilmiş üçüncü ülkelerle kapsamlı STA'ların müzakeresinin yapılacağını duyurduğu 2006 yılından sonra müzakere edilmiştir. Güney Kore, Kolombiya, Peru ve Orta Amerika'yı kapsamaktadır. Bu STA'lar AB'nin ihracatında %22'lik bir artış sağlamış, beş Orta Amerika ülkesinden yapılan ithalat ise %18,3 artmıştır.

Ayrıntılı ve Kapsamlı Serbest Ticaret Alanları (AKSTA) - Bu alanlar üzerinde Ukrayna, Moldova ve Gürcistan ile mutabık kalınmış olup bu süreçte iki temel bileşen bulunmaktadır:

- her iki tarafın asimetrik kademeli piyasa kurması (tarifelerin ortadan kaldırılması/azaltılması ve tarife dışı ticari engellerin ortadan kaldırılması) sonucu Doğulu ortakların fayda sağlaması
- ticaret ile ilgili AB yasasına düzenleyici yaklaşım.

AKSTA'nın ana odağında, gümrük, coğrafi işaretler, sağlık ve bitki sağlığı tedbirleri, ticaret ve sürdürülebilir kalkınma bulunmaktadır. AB, ticaret ile ilgili alanlarda, reformlar ve idari kapasitenin geliştirilmesi için finansal ve teknik destek sağlamaktadır.

AB, 2016 yılı toplam ticaret hacmi dikkate alındığında, %55 (Moldova), %41 (Ukrayna) ve %30 (Gürcistan) ile, üç ülkenin de en büyük ticaret ortağı konumundadır. AB'nin üç ülkeyle de olumlu bir ticaret dengesi bulunmaktadır.

Bu proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Technical Assistance for Development of a Strategy for Alignment
with Common Market Organization (CMO) Requirements

Ortak Piyasa Düzeni (OPD) Gerekliliklerine Uyum için
Strateji Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi

TR2014/AG/10-A1-01/001 EuropeAid/138004/IH/SER/TR

Ekonomik İşbirliği Anlaşması (EİA) - Afrika, Karayip ve Pasifik (AKP) Ülkeleri

- Ekonomik İşbirliği Anlaşması Karayipler'de, Pasifik'te, Doğu ve Güney Afrika (DGA) alt bölgesinde,
- Orta Afrika'da (Kamerun),
- Güney Afrika Kalkınma Topluluğunda (GAKT), EİA Grubunda (Botsvana, Lesoto, Namibya, Güney Afrika, Svaziland ve Mozambik), ve
- Batı Afrika'da (Gana ve Fildişi Sahili) toplam 28 ülkeyi kapsamaktadır. AB, sosyal ve çevresel standartları da içeren sürdürülebilir kalkınma konusunu EİA'ların odak noktası olarak belirlemiştir. Anlaşma, ülkeler arasında daha sıkı bağların kurulmasını teşvik ederek doğrudan bölgenin ekonomik entegrasyonunu desteklemektedir. Karayipler haricinde tüm AKP bölgelerinde, EİA ortağı AB ülkeleri olumlu bir ticaret dengesi göstermektedir. Karayipler'de ise 2013 yılından buyana AB'ye olan ihracatta bir düşüş yaşanmaktadır.

2018'de kabul edilmesi beklenen yeni STAlar - 2018 yılında, Singapur ile STA'nın tamamlanması, Meksika ile yeni anlaşma yapılması, Mercosur devletleri (Arjantin, Brezilya, Paraguay ve Uruguay) ile STA müzakerelerinin yapılması, Japonya ile STA'nın onaylanması ve yine Eylül 2017'den beri geçici olarak uygulanan Kanada-CETA anlaşmasının onaylanması planlanmaktadır. Bahsi geçen bu anlaşmalar haricinde, bir dizi ülke ile devam eden çok sayıda müzakere bulunmakta olup bu ülkelerden bazıları şunlardır: Yeni Zelanda, Latin Amerika ve Şili, Mısır, Ürdün, Fas ve Tunus, Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Kırgızistan, Özbekistan, Çin, şu anki Anlaşmanın modernizasyonu için Türkiye, DTÖ katılımıyla ilgili Bosna Hersek ve Sırbistan ve balıkçılık kotaları ile ilgili olarak AEA/ASTB ülkeleri Norveç ve İzlanda.

Yürürlükteki STA'ların başlıca göstergeleri

Genel olarak bakıldığında, özellikle AB ihracatında ticari ürünlerde bir artış olduğu görülmektedir.

Genelde, Tarife kotaları çok iyi kullanılmamakta ya da sadece belirli sayıdaki ürünler için kullanılmaktadır. Bu konuda İsrail bir istisna olup hemen hemen bütün Tarife Kotaları doludur. Akdeniz bölgesinde bulunan pek çok ticaret ortağı, AB'nin mevzuat gereklilikleri ve standartlarından dolayı AB'ye yapacakları ihracatta zorluklar yaşamaktadır. Çoğu durum için işbirliği yapılan ülkelerdeki mevzuatlar AB gereklilikleriyle tutarlılık göstermemektedir.

Genel olarak, tercih kullanım oranları, STA ortaklarından AB'ye yapılan ithalatla karşılaştırıldığında, AB'nin ihracatlarında daha düşüktür. "Birinci nesil" STA ortakları için tercih kullanım oranları, %84'lük ortalamaya sahip olup, bu oran %96 (Tunus ve Mısır'dan ithalat) ve %66 (Norveç'ten ithalat) arasında değişmektedir. AB ihracatları dikkate alındığında ise ilgili oran, %53'lük ortalama ile, %74 (Lübnan ve Şili'ye ihracat) ile %23,5 (Tunus'a ihracat) arasında değişmektedir.

NIRAS

Bu proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Technical Assistance for Development of a Strategy for Alignment
with Common Market Organization (CMO) Requirements

Ortak Piyasa Düzeni (OPD) Gerekliliklerine Uyum için
Strateji Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi
TR2014/AG/10-A1-01/001 EuropeAid/138004/IH/SER/TR

Ticaret Mekanizmalarının Açıklanması

Mevzuat Çerçevesi

Konseyin 1308/2013 sayılı OPD Ana Tüzüğü, Komisyonun devredilen ve uygulama yetkilerini belirlemektedir. Bu yetkilere göre, lisans sisteminin uygulanmasına ilişkin kurallar iki ana Komisyon tüzüğü ile belirlenmiştir:

2016/1237 (EU) sayılı, Yetki Devrine Dayanan Komisyon Tüzüğü ve Komisyonun 2016/1239 (EU) sayılı Uygulama Tüzüğü.

1301/2006 (EC) Sayılı Komisyon Tüzüğü genel olarak tarife kotasının nasıl dağıtılacağını belirlemektedir. Bu tüzüğe göre, her kota, detaylı bir kota yönetimi suretiyle ayrı bir tüzük ile düzenlenmektedir.

Aşağıdaki iki tüzük ihracat geri ödemelerini düzenlemektedir: (EC) 612/2009 sayılı Komisyon Tüzüğü ve (EC) 578/2010 sayılı Komisyon Tüzüğü (işlenmiş ürünler içindir). Geri ödeme oranları ise ayrı tüzüklerle belirlenmektedir. Geri ödeme sisteme şu anda askıya alınmıştır ancak halen yürürlüktedir. Komisyon düzenleme yapma kararı alırsa, Üye Devletlerin, ihracat geri ödemelerini yürütebilmesi için idari ve teknik kapasiteye sahip olması gerekmektedir.

Ruhsatlandırma sistemi

İthalat/ihracat lisansı kapsamında, ilgili lisansın geçerlilik kapsamına göre, lisans kullanılmasını gerektiren miktar ve ürünlere ilişkin faaliyetleri gerçekleştirmeyi sağlayan izinler ve gereklilikler bulunmaktadır. Süreç üç ana basamaktan oluşmaktadır:

- Lisans başvurusunun kabul edilmesi, güvenlik kontrolü ve lisansın verilmesi** - Lisansa tabi hak sahipleri ve devir alanlar, merkezleri AB'de bulunan, KDV sistemi içinde faaliyet gösteren ticari işletmelerdir. Lisans için başvuru esnasında, başvuru sahiplerinin bir mali teminat da sunmaları gerekmektedir.
- Tahsis edilmiş lisansların kullanımı** kapsamında şunlar bulunur: Lisans kapsamında öngörülen miktarların bölünmesi (lisansla belirtilen miktar lojistik sebepler dikkate alınarak bölünebilir), İkame lisans (lisans kısmen veya tamamen hasar gördüğünde), Devir (lisansın getirdiği yükümlülükler devredilemez ancak hakları unvan sahibi tarafından devredilebilir), Suret (açıkça suret olarak işaretlenmelidir).
- Teminatın serbest bırakılması** - Yükümlülük, lisansın geçerlilik süresi içinde yerine getirilir:
 - ithalat söz konusu olduğunda, ürünler, gümrük beyanı tarihine göre serbest dolaşıma bırakılır;
 - ihracat söz konusu olduğunda ise, ilgili ürünler gümrük beyannamesinin kabulünün ardından 150 takvim günü içinde Birlik gümrük bölgesini terk eder.

İthalat lisansı kapsamındaki tarım ürünlerine ilişkin ithalat tarife kotalarının yönetimi

İthalat tarife kotaları, ithalat tarife kotası dönemi adı verilen, 12 aylık dönemlerle açılmaktadır. İthalat tarife kotası dönemi, çoğunlukla bir kaç alt döneme ayrılmaktadır (genellikle her ay bir dönem olmak üzere toplamda 12 dönem). Her dağıtım dönemi, başvuru sahiplerinin uyacağı kuralları belirleyen bir Komisyon tüzüğü ile açılmaktadır. Lisansı esas alan iki tip kota yönetimi bulunmaktadır:

- Eş zamanlı inceleme
- Üçüncü ülkeler tarafından verilen belgeleri esas alan yöntem.

NIRAS

Bu proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Technical Assistance for Development of a Strategy for Alignment
with Common Market Organization (CMO) Requirements

Ortak Piyasa Düzeni (OPD) Gerekliliklerine Uyum için
Strateji Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi
TR2014/AG/10-A1-01/001 EuropeAid/138004/IH/SER/TR

Aynı anda inceleme yöntemi

Başvuru sahipleri ilk alt dönemde, Üye Devletin yetkili mercilerine, belirli bir ithalat tarife kotası dönemi için ilk başvurularını yapmalıdır. Bazı kotalar, kotanın öngördüğü miktar bakımından sürekli ithalatçılar ve ticaret geçmişi olmayan yeni ithalatçılar için bölünmüştür. Başvuru sahipleri *birden fazla ithalat lisansı başvurusu* yapamazlar. Başvuru için teminat alınmaktadır.

Üye Devletler tarafından verilen bilgiler, lisans başvuruları kapsamındaki miktarların, mevcut ithalat tarife kotası miktarlarını geçtiğini gösterirse, Komisyon bir tahsisat katsayısı belirleyecek ve buna göre Üye Devletler her lisans başvurusu için öngörülen miktarlar için başvuru yapacaktır. Katsayısı hesaplamak için şu formül kullanılacaktır:

Tahsis kat sayısı = % [(mevcut miktar/talep edilen miktar) x 100]

Tahsis edilmeyen miktarlar veya ithalat tarife kotası alt döneminde kullanılmayan miktarlar, otomatik olarak bir sonraki alt döneme yeniden dağıtılmak üzere eklenecektir.

Üçüncü ülkeler tarafından verilen belgeleri esas alan idare yöntemi

İhraç tarife kotasının üçüncü ülke tarafından verilen bir belgenin esas alındığı yöntem kullanılarak yönetildiği durumlarda, bu belge, başvuru ile birlikte Üye Devletin yetkili makamına sunulacaktır. Bu sistem hassas ürünler için uygulanmaktadır, örneğin şeker veya yüksek kalite sığır eti.

İletişim ve Raporlama

Tüm kotalar ve tahsis edilen miktarlar şu bağlantı üzerinden görülebilir:

https://ec.europa.eu/agriculture/tariff-rate-quotas-trqs_en

Kota onayı için, Komisyon ile iletişim, açılmış kotalar için yapılan başvuruların iletimini sağlayan bir internet platformu olan AMIS kota sistemi üzerinden sağlanmaktadır.

Raporlama için kullanılan bir diğer internet platformu ise ISAMM'dir. Bu internet uygulaması ile, verilmiş ve kullanılmış miktarların istatistiksel verisi ve diğer genel tedbirler ile tedbirlerin uygulanmasına ilişkin veriler raporlanmaktadır.

Bir AB Üye Devletinde Uygulanan Tedbirlere Örnek: Hırvatistan örneği

Üye Devletlerde lisans sisteminin uygulanması isteğe bağlı değil zorunludur. Bu ülkelerin belirleyebileceği veya seçebileceği bir tedbir değildir; AB'nin mevzuat çerçevesiyle net bir şekilde belirlenmiştir. Bu sistem, AB'ye girmeden önce tamamen akredite edilmesi gereken tek sistemdir. Üye Devletlerin temel görevi ise sistemin uygulanması için kurumsal ve teknik çerçeveleri oluşturmaktır.

Tarım, Balıkçılık ve Kırsal Kalkınma Ödeme Kurumu, Hırvatistan'daki yetkili kurumdur.

Kurumun temel sorumlulukları şunlardır:

- Başvuruların ve teminatların idari kontrolü,
- lisansların verilmesi ve kota dağıtımı,
- lisansların idari kontrolleri,
- teminatların serbest bırakılması ve

NIRAS

Bu proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Technical Assistance for Development of a Strategy for Alignment with Common Market Organization (CMO) Requirements

Ortak Piyasa Düzeni (OPD) Gerekliliklerine Uyum için Strateji Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi

TR2014/AG/10-A1-01/001 EuropeAid/138004/IH/SER/TR

- Komisyon'a rapor verilmesi.

Kurumun uygulamadan sorumlu iki temel birimi bulunmaktadır:

- İdari kontrol ve raporlama konusunda çalışan Ulusal Ticaret ve Müdahale Tedbirleri Hizmetleri Birimi
- Geçerlilik kontrolü ile teminatlar ve teminatların serbest bırakılması konusunda çalışan Finans Hizmetleri Birimi.

Kurum ve Maliye Bakanlığı'na bağlı Gümrük Hizmetleri Birimi arasında bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. Bu protokole göre, ihracat ve ithalat işlemlerinin kontrolü, Gümrük Hizmetleri Birimine aktarılmıştır (devredilmiştir). Bu protokolde, kullanılmış miktarların raporlanması, revizyonlar, lisans geçerliliğinin kontrolü, usulsüzlüklerin raporlanması, risk analizi ve malların kontrolü hususları tanımlanmıştır.

Kurum, lisans sisteminin uygulanması için de bir bilgi işlem sistemi geliştirmiştir (TIA). Bu sistem, başvuru sahiplerinin internet üzerinden lisans başvurularını göndermelerini sağlayan internet platformu AGRONET'e bağlanmıştır. Yazılı başvuru süreci kota başvurusu yapanlarca tercih edilen başka bir seçenektir.

Gümrük Hizmetleri Birimi, Kurum'un, lisansların kullanımını kontrol eden yetkili birimdir.

Gümrük Hizmetleri Birimi, kullanılan lisans ile bağlantılı tüm gümrük beyanlarına ilişkin verileri e-posta yolu ile raporlamaktadır. Rapor her hafta gönderilmekte ve bu veriler Kurum tarafından teminatın serbest bırakılmasına yönelik toplam miktarın hesaplanmasında kullanılmaktadır. Diğer kısım, belgelerin aktarılması veya diğer ÜD yetkili mercilerine iletilmesidir. Gümrük Hizmetleri Birimi, risk analizi için, Kurum'dan, lisansların geçerliliğini kontrol etmesini ve onaylamasını da istemektedir.

